

zemljo. Tudi je dobro, če se zemlja prekopava okrog drevesa ali pa z apnom gnoji, ter ličinke uničujejo.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Deset pravil za sadjarje. 1. Nikdar ne pusti poškodovanega ali bolnega drevesca. 2. Mladega drevesca ne sadi v blato ali pa ob mrazu. 3. Daj sveže vsajenim drevesom v varstvo proti vetru in viharju, proti plugu in brani nekaj kolov, ki morajo biti ravni in gladki, dokler jih potrebujejo. 4. Obrežuj krono, dokler je ne more nositi deblo brez pomoči kola. 5. Glej da bode okrog drevesca vedno rahlo in brez plevela; pri tem pa ne rani debela ali drevesca. 6. Po letu in po zimi preganjaj drevesom sovražnike, da bodeš od drevesa imel kaj dobička. 7. Drevo precepi, ne da bi zgubljal čas, ako ti ne ugajajo prvi sadovi. Cepiti pa morajo vselej izurjene roke. 8. Pridno gnoji sadnemu drevju, če je bogato rodilo, da bode tudi v bodoče polno. 9. Zavaruj rane, katere prizadeneš pri čiščenju dreves; nepokrite vreznine pomenjajo začetek konca drevesu. 10. Pri spravljanji sadja brez potrebe ne lomi vej in vejic; ti sam jih ne moreš nadomestiti.

Poučni in zabavni del.

† Dr. Franjo Rački.

(Konec.)

Koncem l. 1865. ga zopet vidimo v hrvaškem saboru in on je izdelal adresu z dne 10. februarija 1866. in je bil izbran v odbor, ki se je imel pogajati z enakopravnim ogerskim odborom, o državni zvezi mej Hrvaško in Ogersko. V tem času je Rački izdal knjižico, v kateri neovrgljivo dokazuje, da Reka pripada Hrvaški ne pa Ogerski. Dne 26. julija 1866. je bil izbran in dne 10. aprila 1867. je bil potrjen Rački za predsednika jugoslovanske akademije znanosti in odpuščen iz službe šolskega nadzornika.

Od tega časa se je še bolj zanimal za znanost, manj pa za politiko. Do leta 1871. je bil še v saboru in se nikakor ni vjemal s tedanjimi dogodki. Od leta 1872. pa ni v javnem političnem življenju več deloval, le še za nekatere liste je zopet pisal. Še le lani je zopet nekoliko bolj v javnost stopil, ko je posredoval mej obema opozicijama. Zjedinjena opozicija je namreč delo njegovo. Račkovo delovanje na političnem polju je bilo v tesni zvezi z njegovim znanstvenim, in razsvetlilo je marsikako temno stran hrvaške zgodovine.

Dne 5. junija l. 1867. je akademija znanosti v Zagrebu, ki se je bila ravno osnovala, imela prvo izredno sejo in dne 28. julija se je slovesno otvorila in Rački je tedaj dobil novo priložnost za znanstveno delovanje. On je kot predsednik že v prvi seji jasno načrtal osnovo za delovanje akademije, katere se drži akademija še sedaj in jej bode še dolgo vodilo. Uspeh akademije je baš zaradi tega tako velik, ker ima jasno izražen smoter in se tudi strogo tega smotra drži. Rački je izvajal osnovo, katero je razvil, ne le kot predsednik, temveč i kot delavec. Od začetka akademije, do smrti je pisal razne

večje in manjše razprave, največ zgodovinske za akademijo. On je bil duša temu zavodu. Ni pisal le sam, temveč je druge vzpodbujal k znanstvenemu delovanju, bil je nekak duševni vodja vsemu delovanju akademije. Umrlim članom je pisal nekrologe. Poganjal se je tudi za osnovo vseučilišča in drugi znanstveni zavodi kakor arhiv, muzej i. t. d. imeli so v pokojniku vselej toplega zagovornika, posebno dokler je deloval na političnem polju.

Poglejmo malo nazaj, kako so je osnovala akademija. Misel o takem učenem društvu rodila se je že za ilirske dobe in je pozneje še bolj dozorela. Ta misel se pa ni mogla uresničiti, dokler ni napočila ustavna doba. Še le z začetkom ustavnega življenja se je začelo resno misliti, da se akademija zares osnuje. Dne 10. dec. 1860. leta izročil je škof Strossmayer banu Šokčeviću pismo z darom 50.000 gld., s katerimi se je položil temelj akademije. Leta 1863. je v načelu bila potrjena akademija, ali otvoriti se pa še ni mogla, ker se dotični načrt zakona ni bil potrdil.

Predelana pravila so se leta 1866. predložila vladi v potrjenje, ali akademija se je pa vendar mogla osnovati še le drugo leto. Dne 17. januarja 1867. leta bil je odobren poslovnik in dne 10. aprila sta bila imenovana škof Strossmayer pokroviteljem in Rački predsednikom akademije. Pri vseh delih je sodeloval Rački, bil desna roka Strossmajerjeva.

V prvi svečani seji je Rački izvrstno govoril o potrebi, da se povzdigne narod do samostojne civilizacije, da si osnuje samostalo književnost in umetnost, da bode svoboden in samosvoj na polju duševnega delovanja. To je bil program akademije, katerega je do danes lepo izvajala pod vodstvom njegovim. Dan slovesnega otvorjenja akademije je bil za Zagreb pravo slavlje, došli so bili tudi odposlanci iz Slovenije in Srbije. Tako slavnih trenutkov je tudi malo v življenju slednega naroda, kakor je bil, ko je Rački pozdravljal mnogobrojno zbrano občinstvo, ta veliki dan, ko se je začela nova doba za jugoslovansko znanost in umetnost. Od tedaj je Rački vedno delal za akademijo in v svojih spisih pojasnil mnoge temne strani jugoslovanske zgodovine. Zgromadil je pa tudi ogromno gradivo za bodočega životopisca.

Pa ne le z znanstvenim delovanjem je imel Rački mnogo truda, temveč imel je tudi vedno polne roke upravnega dela za akademijo. Koliko je imel dela in skrbi, predno se je dozidala akademijska palača z galerijo slik. Začela se je zidati l. 1877. in dodelana je bila l. 1880.

Pokojnik se je veselil napredka vsakega slovanskega naroda. To se je videlo, ko je v glavnem zboru akademije kot predsednikov namestnik naznanjal, da se je v češki akademiji v Pragi osnoval nov hram za češko prosveto.

Pa ne le za akademijo, temveč tudi drugače je deloval za hrvaško književnost. Tako je imel „Vjenac“ v njem jednega najmarljivejših sodelavcev. Pisal mu je črtice iz hrvaške in sploh slovanske kulturne zgodovine.

Odlikovala je pa pokojnika poleg izredne marljivosti,